

A Város Mindenkié csoport (AVM) és a Habitat for Humanity Magyarország (HfHM) elemzése a 2017-es központi költségvetés lakhatási típusú kiadásairól

1. Bevezető

Magyarországon a **lakosság jelentős része számára nem hozzáférhető a megfizethető, méltó lakhatás**. A lakásállomány közel 90 százaléka a tulajdonos által lakott,³⁰ saját tulajdonú lakás vásárlása viszont – különösen a munkalehetőségekben bővelkedő településeken - egyáltalán nem vagy csak nehézségek árán érhető el a tőkével vagy elegendő folyamatos jövedelemmel nem rendelkező háztartások számára. Ebből kifolyólag a háztartások jelentős része munkalehetőségekben szegény településeken, rossz lakáskörülmények között kényszerül élni, vagy jövedelmük elviselhetetlenül magas arányát kell lakhatásra fordítania.

Az Eurostat adatai alapján az **Európai Unióban Magyarországon a legnagyobb azon szegény háztartások aránya, akik túlszűfolt vagy nem megfelelő lakáskörülmények között élnek**. Az alacsony jövedelmű háztartások 32 százaléka a jövedelme nagyon magas arányát, több mint 40 %-át költi lakhatásra, miközben a teljes lakosság csupán 11 %-a költi jövedelme ilyen magas arányát lakhatásra.³¹ A magas lakhatási költségek és alacsony jövedelmek kombinációjának eredménye, hogy a szegény családok

³⁰ A KSH Háztartási és Életkörülmény-felvételének Lakással kapcsolatos adatok jövedelmi tizedek (decilisek), régiók és a települések típusa szerint (2011–) http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zhc019a.html

³¹ Eurostat. Severe housing deprivation by poverty status; Overcrowding rate by poverty status; Housing cost overburden by poverty status. Elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

elmaradnak rezsizámláik és lakáshitelük fizetésével. 2015 végén Magyarországon 480 ezer 30 napon túli villamosenergia-hátralékkal rendelkező háztartás volt³² és 140 ezer, azaz minden negyedik lakáshitel nem teljesítő volt.³³ A 2017-es költségvetés lakhatási tételeit ezért elsősorban a fenti súlyos lakhatási problémák tükrében vizsgáljuk.

2. A 2017-es központi költségvetés tervezet lakhatási típusú kiadásainak elemzése

A 2017-es költségvetés sem biztosítja a megfelelő mértékű átláthatóságot

A 2017-es költségvetés kapcsán úgy általában, valamint a lakhatási kiadások tekintetében külön is komoly probléma, és a költségvetés elemzését megnehezíti annak **átláthatóságának hiánya**. Ugyan a 2016-os költségvetésnél egy fokkal nagyobb a 2017-re tervezett lakhatási típusú állami kiadások átláthatósága. Bár a jelenlegi költségvetési tervezetben – a korábbiakhoz hasonlóan – csak egy összegben szerepel a „Lakástámogatások” tétel a törvényjavaslat főkönyvében, a fejezeti kötetek³⁴ már valamivel több információt tartalmaznak a támogatások lebontását illetően. Így sem adnak teljes képet azonban, mert csak a „lakástámogatások”-on belüli legfőbb tételeket számszerűsítik, azokat sem maradéktalanul.

³² A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal adatközlése.

³³ Dancsik Bálint, Fábíán Gergely, Fellner Zita, Horváth Gábor, Lang Péter, Nagy Gábor, Oláh Zolt, Winkler Sándor: *A nemteljesítő lakossági jelzáloghitel-portfólió átfogó elemzése mikroszintű adatok segítségével*. MNB-tanulmányok különszám., 2015:16. Elérhető: <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-tanulmanyok-kulonszam-a-nemteljesito-lakossagi-jelzaloghitel-portfolio-atfogo-elemzese.pdf>

³⁴ T/10377. számú törvényjavaslat Magyarország 2017. központi költségvetéséről, Fejezeti indokolások, A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet, <http://www.parlament.hu/irom40/10377/adatok/fejezetek/42.pdf>

A 2017-es költségvetés lakhatási típusú kiadási tételei		
Tétel megnevezése	Összeg (milliárd forint)	%
Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK)	94,90	36,9%
Kedvezményes kamattámogatású kölcsön (3+ gyerekkel, újonnan épített lakóingatlanra igényelt CSOK mellé)	4,30	1,7%
Adó-visszatérítési támogatás	28,00	10,9%
Lakás-takarékpénztár	54,40	21,2%
Nemzeti Otthonteremtési Közösség (NOK)	3,00	1,1%
meg nem nevezett kiadási tétel (valószínűleg kamattámogatás)	26,70	10,4%
„Lakástámogatások” összesen	211,30	82,2%
Nemzeti Eszközkezelő Zrt.	33,00	12,8%
Gyermekvédelmi Lakás Alap	1,54	0,6%
Hajléktalan ellátás (intézményi normatíva)	8,00	3,1%
Szociális célú lakhatási támogatások összesen	42,54	16,5%
Összesen	257,04	100%

„Lakástámogatások” – CSOK, NOK, adó-visszatérítés, lakás-takarékpénztár és más, jobb anyagi helyzetben lévők lakhatását támogató költségvetési tételek

A költségvetési törvényjavaslat főkönyvében egy tételben, „lakástámogatások” címszó alatt szereplő **211,3 milliárd** forint több mint duplája a 2016-os évre, ugyanerre a célra betervezett 104 milliárdos összegnek, és magasabb a korábbi évek tételeinél is. Ez azonban nem jelenti egyértelműen azt, hogy hirtelen dupla annyi forrást adna az állam a lakhatási helyzet javítására, különösen nem a lakhatási szegénységben élők helyzetének javítására. A költségvetést bemutató nemzetgazdasági miniszter ugyan az „adócsökkentés és az otthonteremtés” költségvetéseként mutatta be a 2017-est,³⁵ a „lakástámogatások”-ra adott forrás a költségvetés részleteit kifejtő fejezeti könyvek szerint az „Otthonteremtési Program célkitűzéseinek megvalósítását segíti”, amelynek fő elemei a Családok Otthonteremtési Kedvezménye (CSOK), az adó-visszatérítési támogatás, a (10 milliós CSOK-hoz kapcsolódó) otthonteremtési kamattámogatás, a nemzeti otthonteremtési közösségek és a lakás-takarékpénztárokra adott támogatások.

³⁵ Nemzetgazdasági Minisztérium, Az adócsökkentés és az otthonteremtés költségvetése lesz a jövő évi költségvetés, 2016. április 13. <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/hirek/az-adocsokkent-es-az-otthonteremt-es-koltsegvetese-lesz-a-jovo-evi-budzse>

Ezek a támogatások azonban döntő mértékben a jobb anyagi helyzetben lévők számára elérhetőek – vagy legalábbis számukra kedvezőek -, és ingatlan tulajdonszerzésre ösztönöznek. A 211 milliárdos összegből így szinte semmi nem megy a lakhatási válságban lévők megsegítésére.

A fejezeti indokolás szerint a „lakástámogatások” több mint fele, közel 95 milliárd forint van jövőre betervezve az otthonteremtési program zászlóshajójának számító **CSOK**-ra. Ez az összes lakástámogatás majd **37%-a**, és ezzel a legjelentősebb tétel a költségvetés lakhatási típusú kiadási között. Bár neve alapján otthonteremtési támogatás, a kormány deklarált szándéka szerint inkább egy népesedési és gazdaságpolitikai eszköz, amely a gyerekes családokat támogatja otthonteremtésben. Valójában leginkább a jobb módú gyerekes családokat támogatja, akik képesek kis segítséggel otthonukat bővíteni, vagy új otthonot vásárolni. A CSOK 2015 júliusától – a korábbi szocpollyal ellentétben – már használt lakás vásárlására és bővítésére is igényelhető, amely ugyan valamelyest jobban hozzáférhetővé tette azt az alacsonyabb jövedelmű háztartások számára – a valóban lakhatási válságban lévő (szíveségi vagy bizonytalan, rossz lakhatási és jövedelmi körülmények között élők) emberek számára továbbra is nagyrészt elérhetetlen maradt. Ráadásul a 2015 végén bejelentett CSOK-módosítások³⁶ még inkább a jobb vagyoni helyzetű gyerekes családoknak kedveznek: a három gyerek után járó támogatás jelentős megemelése (10 millió forintra) csak akkor jár, ha azt újépítésű lakás vásárlására vagy építésére költik, ami a rosszabb anyagi helyzetben lévők számára nyilvánvalóan nem megvalósítható. A módosított CSOK igénylésének még egy sor olyan feltétele van, amely könnyen kizárhatja az alacsonyabb társadalmi státuszú csoportokat – ilyen például, hogy 180 nap társadalombiztosítási státusszal kell rendelkezni, a 10 milliós támogatás igénybevételehez pedig minimum 2 évvel.

A CSOK nemcsak társadalmilag igazságtalan, hanem a meglévő nagymértékű területi egyenlőtlenségeket is felerősítheti. A munkalehetőségben gazdag településeken az ingatlanárak is magasak, ezért a jogosultsági feltételeknek még megfelelő, kevesebb megtakarítással rendelkező háztartásokat a támogatás arra ösztönzi, hogy kevés munkalehetőséggel bíró és rossz közlekedési kapcsolattal rendelkező, hátrányosabb helyzetű térségekbe költözzenek és lakásvásárlással kössék le magukat. Ezért várható, hogy sok alacsonyabb jövedelmű háztartás fog az alacsonyabb telekárakkal rendelkező, de kedvezőtlen gazdasági helyzetű térségekbe költözni. A munkalehetőségek hiánya pedig ahhoz vezethet, hogy számos háztartás új, a törvény szerint minimum 90 négyzetméteres otthona fenntartását sem fogja tudni jövedelméből kigazdálkodni.

³⁶ 455/2015. (XII. 29.) Korm. rendelet, Az Otthonteremtési Program kiterjesztésével összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról,
<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk15206.pdf>

A 10 milliós CSOK (3 vagy több gyerek után új ingatlan vásárlása vagy építése esetén járó támogatás) mellé igénybe vehető plusz 10 millió forintos kedvezményes kamatú hitelre 4,3 milliárd forintot szán az állam. Bár kedvezményes kamatozású hitel, az így is havi pár tízezres törlesztési részletek fizetését jelentheti háztartásonként.

A CSOK mellett a másik legjelentősebb lakástámogatási tétel a kormány 2017-es költségvetés tervezetében a **lakás-takarékpénztárakra** költött közel **55 milliárd forint**, ami pár milliárddal még több is mint a 2015-ben erre a célra kiadott összeg (47 milliárd). A lakástakarékok esetében a tagok rendszeres havi befizetését az állam egészíti ki, és az így összegyűlt pénzt lakásvásárlásra vagy felújításra lehet felhasználni. Ezt az eszközt megint csak azok tudják igénybe venni, akik lakhatásuk fenntartására és a mindennapi megélésre szánt költségeken túl rendelkeznek elég vagyonnal vagy jövedelemmel, hogy a havi takarékpénztári befizetéseket fedezni tudják.

A lakástámogatások egy jelentős részét, 28 milliárd forintot tervez az állam elkölteni **adó-visszatérítés** támogatására, amelyet a saját célra újonnan lakóépületet építők tudnak majd felhasználni. Ezzel ugyanaz a probléma, mint a CSOK-kal: a kevésbé tehetősek ezt a támogatást csak úgy – ha egyáltalán – tudják igénybe venni, hogy ha hátrányos helyzetű régiókban építenek maguknak ingatlant, ahol vélhetően kevesebb a jól fizető munkalehetőség és az egyéb szolgáltatások, valamint az ingatlan később nehezebben is értékesíthető.

Az otthonteremtési csomagból utolsóként, nemrégiben bevezetett **Nemzeti Otthonteremtési Közösség (NOK)** finanszírozására 3 milliárdot szán jövőre a kormány. Ez a lakástakarék-pénztárhoz valamelyest hasonlítható kezdeményezés, amelybe a belépés kizárólag olyan személyeknek lehetséges, akik 10 és 40 millió forint (vagy akár a fölötti) vételárú újépítésű ingatlant szeretnének vásárolni, és ennek érdekében hajlandóak minimum tíz, legfeljebb tizenöt évig egy nagy ingatlanfejlesztő cég által szervezett vagyonközösségbe havi rendszerességgel jelentős mértékű befizetést tenni. Ezt az újabb újépítésű ingatlanulajdon-szerzést támogató eszközt az állam háztartásonként akár évi 300 ezer forinttal is támogatja. Ezzel a támogatással is csak a jobb anyagi helyzetben lévő, megfelelő megtakarítással vagy magasabb és tartós jövedelemmel rendelkező emberek tudnak majd élni.

A 211 milliárdból fennmaradó, és még a költségvetési tervezet fejezeti kötetében sem nevesített összeg **26,7 milliárd forint**. Nem lehetünk benne biztosak, hogy ennek az elköltését mire tervezik. A korábbi évek költségvetésére vonatkozó adatokból arra lehet következtetni, hogy ez valószínűleg a korábbi lakáshitelek kamattámogatására mehet, amely szintén azokat támogatja, akik elég jó jövedelmi helyzetben vannak ahhoz, hogy hitelt vegyenek fel ingatlanvásárlásra.

Össességében tehát a 2017-re tervezett lakhatási kiadások **több mint 82%-a** megy olyan támogatásokra – CSOK-ra, NOK-ra, a (csak új építésűre alkalmazható) áfacskökkentésre és az adó-visszatérítésre, valamint lakás-takarékpénztárra - amelyek **döntően a jobb anyagi és lakhatási helyzetben élők lakhatását javíthatják**. Ezek egyúttal szinte kizárólag **ingatlan tulajdon-szerzést ösztönző állami támogatások**, amely következtében tovább nőhet a magántulajdonban lévő ingatlanok így is túl magas aránya. Pedig a lakhatási megfizethetőségi válság kezeléséhez a kulcs a megfizethető lakásbérleti-szektor méretének növelése lenne.

Hiányzik a lakhatási szegénységben élőket általában segítő intézkedés

A lakástámogatási összegből az állam tehát egyáltalán nem szándékozik költeni olyan intézkedésre, amely egyértelműen a rászorulókat segíthetné. A „lakástámogatások” mellett mindössze **néhány tétel** van csak számszerűsítve a költségvetésben (elszórta), amelyek egyes lakhatási válsághelyzetben élő vagy társadalmi és gazdasági helyzetükből kifolyólag eleve sérülékeny csoportok helyzetének javítását célozzák meg. Ezek a Gyermekvédelmi Lakás Alapra, a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. működtetésére, és a hajléktalan ellátásra szánt összegek. A **Gyermekvédelmi Lakás Alap** az állami gondozásból kikerülő fiatalok részére nyújt lakhatási támogatást. Összege változatlan az idénre betervezett 1,54 milliárd forinthez képest. A **hajléktalan emberek intézményi ellátására** szintén több éve változatlan mértékű normatívákat szánnak,³⁷ amelyek alapján erre a célra jövőre is összesen kb. 8 milliárd forint jut. Ezt az összeget is csalóka lenne lakhatási kiadásnak hívni, hiszen a döntő része valójában a hajléktalan-ellátó intézmények fenntartására megy, és nem arra, hogy hajléktalan embereknek tartós, önálló lakhatási lehetőséget biztosító megoldást biztosítsanak.

Az inkább, vagy legalább részben szociális szempontokat figyelembe vevő állami lakhatási kiadásokon belül a legjelentősebb tétel a **Nemzeti Eszközkezelő Zrt. (NET)** működtetésére, ingatlanjainak vásárlására és fenntartására költött **33 milliárd forintos** összeg. A NET a leginkább eladósodott devizahitelek egy szűk részét lakásvesztéstől (sokszor csak időlegesen)³⁸ megmentő intézmény, amely megvásárolja az adósok ingatlanjait – amennyiben abba a hitelező bank beleegyezik –, akik ezután rendkívül kedvezményes áron visszabérelhetik azt. A NET azonban kapacitási korlátok miatt az eladósodottak csak egy vékony rétegének tud segíteni. A devizahitelesekkel érintő kormányzati intézkedések sorában felmerült ezért a NET működésének kiterjesztése. Egy 2015. májusi kormányinfó sajtótájékoztatón Lázár János miniszterelnök-helyettes beszélt is

³⁷ Nappali intézményeknek ez 206 100 Ft/ számított férőhely; átmeneti intézményeknek 468 350 Ft/ férőhely; illetve egy keretösszeg, amelyen belül, sok célcsoport mellett, a hajléktalan személyek tartós bentlakására lehet költeni, ez utóbbi azonban meglehetősen elenyésző összeg

³⁸ A NET Zrt. 2016-os adatközlése szerint 2015 végéig 157 esetben indult meg a NET tulajdonában lévő lakóingatlan végrehajtói kiürítése, és 1365 határozatlan idejű szerződést mondtak fel, illetve 757-en éltek azzal a lehetőséggel, hogy helyette határozott idejű szerződést kössenek.

a NET ingatlanállományának jelentős bővítéséről,³⁹ 2015 végéig azonban csak 21 474 ingatlant vettek meg, a több mint 30 ezer, NET-hez beérkezett felajánlásból. Igaz, a 2016-os költségvetés által előirányzott 15,5 milliárdhoz képest 2017-ben már 27 milliárd forintot költenének a NET által eszközölt ingatlanvásárlásra. Ugyanakkor ez alatta marad a 2015-re ugyanerre a célra szánt 30,3 milliárd forintnak. Összességében is hasonlóak a számok: a 2017-re a NET-tel kapcsolatos összkiadásokra tervezett állami forrás (33 milliárd forint) alatta marad a 2015-ös 35,5 milliárd forintos tételnek, azonban jóval magasabb, mint az idei évre előirányozott alig 20 milliárd forint. Ez valószínűleg azt mutatja, hogy a kormány felismerte, a NET működésének további bővítésére van szükség, mert a korábbi kormányzati intézkedések dacára (többek között az árfolyamgát, forintosítás, banki elszámolás, és a magáncsőd bevezetése) még mindig rengeteg volt devizahiteles van olyan mértékű eladósodottságban, hogy lakhatás-vesztés fenyegeti őket.

A korábbi éveknél jóval nagyobb mértékű aránytalanság a lakhatási szegénységben élők kárára

Összességében tehát úgy tűnik, mindössze **42,54 milliárd forintot** szán az állam a **lakhatásilag rossz helyzetben lévő emberek támogatására** 2017-ben. Ez az összes lakhatási típusú kiadás mindössze **16,5%-a**, vagyis kevesebb mint az ötöde. Ebből is csak jól körülírható rászoruló csoportokra terveznek költeni, a bajba jutott devizahitelesekre, hajléktalan emberekre (pontosabban az őket ellátó intézményekre), és az állami gondozásból kikerülőkre. Pedig ezeken a csoportokon kívül is egy széles réteget érint a lakhatási szegénység, hiszen összességében több mint másfél millióan élnek rossz vagy bizonytalan lakhatási körülmények között.⁴⁰ A hajléktalan embereken kívül közéjük tartoznak azok, akik rossz fizikai állapotú, egészségtelen (vizes, penészes), energiaszegény, túlsúlyos otthonokban kénytelenek élni, vagy jogilag bizonytalan lakhatásban (megfelelő szerződés nélkül, jogcím nélkül vagy szívességi) lakhatásban.

A 2017-es költségvetés hatalmas **aránytalansága**, hogy a jobb anyagi helyzetben lévők lakhatásának támogatására költenék a lakhatásra szánt állami kiadások több mint **82%-át**, és a lakhatási szegénységben, illetve kiszolgáltatottságban lévő szűkebb körű csoportokra csak **16,5%-át**, míg átfogó, a lakhatási szegénységet enyhítő intézkedésre egyáltalán nincs forrás elkülönítve. Ez óriási mértékű eltolódás a 2015-ös költségvetéshez képest (az utolsó olyan év, amivel kapcsolatban rendelkezésre állnak ezzel kapcsolatos adatok), amikor még „csak” az állami lakhatási kiadások kicsit több mint kétharmadát, 67%-át szánták a jobb módúak lakhatásának támogatására, és kb. 33%-ot a lakhatási válságban lévők egyes csoportjainak megsegítésére. Ennek a rendkívül jelentős mértékű

³⁹ Miniszterelnökség, 2015. május 14. <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/hirek/allami-segitseggel-tovabb-javithatok-a-demografiai-mutatok>

⁴⁰ Habitat for Humanity Magyarország, Éves jelentés a lakhatási szegénységről 2014., <http://www.habitat.hu/hu/tudaskozpont/eves-jelentes-a-lakhatasi-szegenysegrol-2014-rovid-valtozat?id=57>

eltolódásnak akár beláthatatlanul káros következményei is lehetnek, annak ellenére, hogy 2017-ben látszólag jóval magasabb összeget tervez lakhatási célra kiadni.

Központi hozzájárulás a települési támogatásokhoz

A központi költségvetésben **nem sorolható szigorú értelemben véve a lakhatási kiadásokhoz a települési támogatásokhoz nyújtott állami forrás**. Ennek fő oka, hogy ezt az állami támogatást csak az önkormányzatok egy része kapja meg, és ezek a települések felhasználhatják azt a **lakhatási céltól eltérő támogatásokra is**. Ezért ezt külön tárgyaljuk.

Magyarországon nagyon magas a rezi- és hitelhátralékosok száma, ezért különösen fontos, hogy a rászorultsági alapon járó lakásfenntartási célú támogatásokra a kormány mekkora összeget különít el a költségvetésből. A 2017-es költségvetési törvénytervezet benyújtása előtt csupán egy évvel **szüntette meg a kormány** – több egyéb támogatási forma mellett - a két utolsó jelentős (együttesen mintegy 20 milliárd forintnyi) központi, alacsony jövedelműeket célzó lakásfenntartási célú támogatási formát, **a lakásfenntartási támogatást, valamint az adósságkezelési szolgáltatást**. A megszüntetett támogatások helyett az önkormányzatok biztosíthatnak települési lakhatási célú támogatásokat, ha úgy döntenek. A kormány 2015-től „**települési önkormányzatok szociális feladatainak egyéb támogatása**” néven (továbbiakban kompenzációs keret) a központi költségvetésből hozzájárulást biztosít az alacsonyabb iparűzésiadó-bevétellel rendelkező önkormányzatok települési támogatásaihoz. Ez a kompenzációs keret 2015-ben 30, 2016-ban 35 milliárd forintot tett ki, és a jövő évben is ennyit különített el a kormány erre a célra.

Habár a két lakásfenntartási célú támogatást 2015 márciusától már nem lehetett igényelni, 2015-ben még kifutó jelleggel a korábbi éves összeg több mint felét, 10 milliárd forintot használtak fel. Ehhez adódott hozzá a megszüntetett támogatásokat pótolni hivatott kompenzációs keret. Mivel 2015-ben még a megszüntetett lakásfenntartási célú támogatások és az új, települési támogatásokhoz járó állami kompenzáció is rendelkezésre állt, **2016 az első olyan év, amikor a központi támogatások már teljesen eltűnnek és az önkormányzatok új települési támogatásaik révén kompenzálhatják** rászoruló lakosaik kiadásait. Egyelőre még egyáltalán nem látszik világosan, hogy az átalakuló rendszerben az önkormányzatok képesek-e maguk ellátni a segélyezés feladatát és amennyiben igen, milyen eredménnyel. Bizonytalan, hogy a kevesebb helyi adóbevéttel rendelkező önkormányzatok számára rendelkezésre álló, az idei évben is 35 milliárd forintos kormányzati kompenzációs keret elegendő forrást biztosít-e a kieső állami normatív segélyek pótlására olyan településeken, ahol korábban az országos átlag sokszorosa volt a támogatásra felhasznált összeg.

A kompenzációs keret összege a 2016-ossal megegyezik, viszont a települések közötti elosztás szabályait illetően változás történt. A jövő évi költségvetési törvényben a tavalyitól eltérően az egyes településeknek járó összeg kiszámításakor nem veszik figyelembe 20 %-ban a településen 2015 első két hónapjában lakásfenntartási támogatásban részesülők számát, helyette a korábbinál nagyobb súllyal, a korábbi 20-20 % helyett 30-30 %-ban a közfoglalkoztatottak és a 60 év felettiiek száma határozza meg, mennyi támogatásban részesül az adott település. Ebből adódóan még nagyobb súlyt kap két olyan adat, amely nem a lakásfenntartási gondokkal küzdő háztartásokra vonatkozik és a szociálisan rászoruló háztartások számáról sem tájékoztat kellő pontossággal. Ebből adódóan **előfordulhat**, hogy olyan **települések, ahol a lakásfenntartási problémák sok háztartásnak jelentenek problémát, kevesebb központi kompenzációs támogatást kapnak**, mint korábban, miközben más, sok közfoglalkoztatottal és időskorú lakossal rendelkező önkormányzatok jellemzően többet.

1.táblázat Települési önkormányzatok egyéb szociális feladatainak támogatása összegét az adóerőképeségen kívül meghatározó tényezők a költségvetési törvényekben 2015 és 2017 között

2015	2016	2017
A rendszeres szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összege 2014-ben (60%)	Lakásfenntartási támogatásban részesülők 2015 január-februárban (20%)	Közfoglalkoztatottak száma 2015-ben (30%)
	Közfoglalkoztatottak száma 2015-ben (20%)	
	60 év felettiiek száma (20%)	60 év felettiiek száma (30%)
Lakosságszám (40 %)	Lakosságszám (40 %)	Lakosságszám (40 %)

3. Mire kellene költenie az államnak inkább?

A fent leírtak alapján az állam – még a korábbi évekhez képest is – **túlzottan nagymértékben költi** lakhatási célra betervezett forrásait olyan támogatások és intézmények működtetésére, amelyek nagyrészt a **jó jövedelmi helyzetű, közép-, és felsőbb osztálybeli emberek lakhatását támogatják**. Ezzel szemben a lakhatási szegénységben élőknek csökkenő arányú támogatást nyújt, és egy széles rétegüknek pedig semmilyen lakhatási segítséget nem ad. Egyáltalán nem tartalmaz a költségvetés a hajléktalanság felszámolására, vagy a hajléktalanság megelőzésére vonatkozó intézkedést és forrást. Pedig mindkét probléma több tízezer embert érint ma Magyarországon.

A Város Mindenkié Csoport és **Habitat for Humanity Magyarország** azért küzd, hogy mindenkinek legyen megfelelő lakhatása, és megszűnjön a lakhatási szegénység, amely jelenleg több mint másfél millió embert érint Magyarországon. Szervezeteink álláspontja szerint a **lakhatás alapvető emberi jog**: az állam felelőssége, hogy mindenkinek lehetősége legyen biztosítani magának és családjának emberhez méltó lakhatási körülményeket. A lakhatási válság enyhítése, a rászoruló háztartások lakhatásának a támogatása és az eladósodás megelőzése a kormány kiemelkedően fontos feladata.

Szerintünk a lakhatási eladósodottságot, a lakhatási bizonytalanságokat, és az ezekből fakadó lakásvesztést, illetve hajléktalanságot, csak úgy lehet megszüntetni, ha az állam az ország egy jobb helyzetben lévő szűkebb körén kívül, **valóban mindenki otthonteremtésére áldoz** – még pedig úgy, hogy az otthonteremtéssel nem a lakástulajdon növelésére koncentrál, hanem egy a mainál lényegesen **szélesebb, megfizethető bérlakás-rendszer kialakítására** és az **alacsony jövedelműeket elérő, érdemi lakásfenntartási támogatás bevezetésére** költ. Ezzel azoknak a széles, több százezres tömegeknek tudna segíteni, akik nincsenek abban a jövedelmi helyzetben, hogy maguknak lakást vegyenek (adott esetben még a CSOK segítségével sem), és a piaci árú lakásbérletet sem tudják kifizetni. Ezek a vélhetően jelentős társadalmi és lakhatási helyzetbeli javulás és az egyenlőség növekedésének előidézésére képes intézkedések megoldhatóak lennének abból az összegből is, amit 2017-re a kormány lakhatásra szán.

- **CSOK helyett szociális bérlakásépítés, és - felújítás**

A 2017-es központi költségvetési javaslat fejezeti kötete szerint 2017-ben közel 100 milliárd (94,9) forintot terveznek költeni a CSOK-ra. Ez – ahogy fent leírtuk – főleg a jobb anyagi helyzetben lévőket segíti és erősíti a területi egyenlőtlenségeket, illetve ronthatja a munkaerő-mobilitást.

Ezen támogatás helyett ezért az AVM és a HfHM azt javasolja, költsön a kormány inkább a **szociális bérlakás-rendszer kiterjesztésére**, és ezzel teremtsen megfizethető lakhatási alternatívát a lakhatási szegénységben lévők számára.

Abból a közel 100 milliárd forintos összegből, amelyet idén és jövőre is CSOK-ra költenének, **7 100**, rászorulóknak kiadható **szociális bérlakás építése** vagy **14 300 darab rossz állapotban lévő lakás teljes felújítása** lenne megoldható.⁴¹ Ezzel – ha felújítással számolunk és a számításban használt 70 négyzetméteres lakásokkal – akkor akár kb. **40-60 ezer** rossz lakáshelyzetben vagy éppen hajléktalanságban lévő emberen tudna a kormány tartósan segíteni. Amennyiben új szociális bérlakás építését nézzük, ugyanezekkel a paraméterekkel, akkor pedig kb. **20-30 ezer** ember tartós lakhatását

⁴¹ 70 négyzetméteres lakásokkal számolva, építésnél 200 ezer Ft/m², teljes felújítás esetén 100 ezer Ft/m² költséggel számolva.

lehetne így megoldani. Jelenleg kb. 30 ezer ember él Magyarországon hajléktalanságban.

- **Egy országos lakásfenntartási támogatás bevezetése**

A kormányzat nem csak nem tesz érdemi lépéseket a lakhatási szegénység enyhítése érdekében, hanem nemrégiben még a **lakásfenntartási támogatást is megszüntette**, ami pedig az egyetlen, a rászoruló háztartások számára országszerte elérhető lakhatási támogatás volt. A következő években viszont évente közel százmilliárdos összegeket tervez elkölteni vagyonosabb háztartások lakásépítésének és lakásvásárlásának a támogatására.

Ezért egy **új, emelt összegű országos lakásfenntartási támogatás** bevezetésére teszünk javaslatot, ami mintegy 850 ezer háztartásnak, **közel 3 millió embernek** nyújtana **érdemi segítséget a lakásfenntartás költségeinek a fedezésében**.

Előzmények: az országos lakásfenntartási támogatás megszüntetése

Ahogy az már feljebb is említésre került, a parlament kormánypárti többsége 2014. december 15-én fogadta el a költségvetés megalapozásáról szóló törvényt,⁴² ami 2015. március elsejével számos, korábban a szociális törvény által meghatározott – és így az egész országban egységes keretszabályok szerint hozzáférhető – ellátást megszüntetett: a lakásfenntartási támogatást és az adósságkezelési szolgáltatást, valamint az óvodáztatási támogatást, a méltányossági közgyógyellátást és a méltányossági ápolási díjat.⁴³ **A Város Mindenkié csoport** akkor nyílt levélben fordult a képviselőkhez, hogy ne szavazzák meg a törvényjavaslatot, külön is kiemelve a lakásfenntartási támogatás jelentőségét:

„A normatív lakásfenntartási támogatás a támogatási összeg alacsony szintje ellenére is az állam lakáscélú támogatásai közül az **egyetlen volt, ami kifejezetten a szegénységben élő emberek lakhatásának biztonságához járult hozzá**. Ez volt a magyarországi lakáspolitikai szakmailag leginkább megalapozott, és elosztási hatásait tekintve legigazságosabb programja. Ha a jelenlegi formában fogadják el a törvényjavaslatot, akkor az a mintegy fél millió háztartás, amely jelenleg részesül lakásfenntartási támogatásban **ennyivel is közelebb kerül az eladósodáshoz, illetve lakhatása elvesztéséhez**.”

A települési önkormányzatok (a fővárosban a kerületi önkormányzatok) ugyan a jövőben is nyújthatnak lakhatáshoz kapcsolódó támogatást – annak összege,

⁴² Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2014. évi XCIX. törvény.

⁴³ A változások összefoglalásához ld. Mózer Péter – Tausz Katalin – Varga Attila: A segélyezési rendszer változásai. *Esély*, 2015. (26. évf.) 3. sz. 43-66. old.

jogosultsági feltételei immár kizárólag az önkormányzatok belátására vannak bízva. **A lakhatási szegénységben élő emberek így még inkább ki vannak szolgáltatva** a helyi döntéshozók kénye-kedvének, valamint az önkormányzatok pénzügyi lehetőségének. Míg korábban ugyanis 90 százalékban a központi költségvetés fedezte a lakásfenntartási támogatás költségét, az újonnan létrehozott „települési támogatások” költségvetés fedezete nem biztosított ilyen módon. A változások hatásáról szóló első – 31 települési önkormányzatra kiterjedő, a Habitat for Humanity Magyarország által készített – kutatás szerint **a lakhatási célú települési támogatások** a korábbi lakásfenntartási támogatáshoz képest **szűkösebbek, és elosztásuk is igazságtalanabbá vált.**⁴⁴

Korábban a Habitat for Humanity Magyarország és A Város Mindenkié egyaránt az akkor még létező országos lakásfenntartási támogatás emelését javasolta. Az elmúlt másfél év változásainak a tükrében pedig még inkább szükség van egy **megfelelő színvonalú, az egész országban, minden rászoruló számára egységes szabályok szerint hozzáférhető lakásfenntartási támogatás bevezetésére.**

Egy már működő program országos kiterjesztése

Az egyik budapesti kerületi önkormányzat – az országos társadalompolitikai irányvonallal szembemelve – arra használta ki a helyi pénzbeli ellátásokkal kapcsolatos nagyobb önállóságát, hogy 2015. március elsejével egy olyan lakásfenntartási támogatást vezetett be, amely jelentősen nagyobb segítséget nyújt a rászoruló háztartásoknak lakhatásuk fenntartásához, valamint az eladósodás – és így közvetve a lakásvesztés, a hajléktalanná válás – megelőzéséhez. A lakásfenntartási támogatás új zuglói modellje alapvetően a lakáspolitikai szakma által korábban megfogalmazott javaslatokat ültette át a gyakorlatba.⁴⁵

Az új lakásfenntartási támogatás logikája, hogy minden háztartástól elvárja, **jövedelme egy meghatározott részét a lakásfenntartási költségekre költse, és amennyiben a háztartás elismert lakásköltségei ezt meghaladják, a különbséget ez a támogatás fedezi.**

A legalacsonyabb jövedelmű háztartásoknak a jövedelmük 15, a jogosultak körén belül legmagasabb jövedelmű háztartásoknak a jövedelmük 25 százalékát kell

⁴⁴ Kováts Bence: Rezsitámogatás-csökkentés. Az új lakásfenntartási célú települési támogatások vizsgálata 31 önkormányzat példáján. *Esély*, 2015. 6. sz. 29-60. old.

⁴⁵ Misetics Bálint – Samu Flóra – Scharle Ágota – Váradi Balázs. Konceptió a zuglói pénzbeli ellátások átalakítására. Budapest Intézet, 2015. február 26. Győri Péter: Javaslat a lakhatás biztonságát erősítő egyes szabályozási lépések tematikájára, programjára. SzOLID-projekt, 2003. Bényei Zoltán: Javaslat a lakásfenntartást segítő támogatások átalakítására I. *Kapocs*, 2011. (10. évf.) 2. sz. 4-26. old. Darvas Ágnes – Farkas Zsombor – Kósa Eszter – Mózer Péter – Zolnay János: A szociálpolitika egyes területeire vonatkozó szakpolitikai javaslatok. *Esély*, 2013. (24. évf.) 6. sz. 3-137. old.

lakásfenntartásra fordítaniuk, a támogatás pedig ennek az összegnek és az elismert lakásfenntartási költségnek a különbözetét fedezi. Az elismert lakásfenntartási költség a háztartás méretétől és összetételétől függ. A támogatást az önkormányzat „természetben” nyújtja, vagyis a víz-, áram- vagy gázszolgáltatónak (vagy lakbérre) utalja, így biztosan a lakhatás fenntartását és megőrzését szolgálja. A támogatást azokra a rendszeres lakásfenntartási kiadásokra kell folyósítani, amelyek megfizetésének elmaradása leginkább veszélyeztetné a háztartás lakhatását. A bejelentett munkajövedelem-szerzés ösztönzése érdekében a jogosultság és a támogatás összegének a kiszámításakor el kell tekinteni a háztartás munkából származó jövedelmének 15 százalékától. Szintén nem számít bele a számított jövedelembe a konkrét többletköltségeket kompenzáló (pl. fogyatékosághoz kötődő) pénzügyi ellátások 20 százaléka.

Az új rendszerű lakásfenntartási támogatás jelentősebb támogatást nyújt az alacsonyjövedelmű háztartások lakásfenntartási költségeinek fedezéséhez, mint a korábbi lakásfenntartási támogatás. A **támogatás átlagos értéke** a korábbi 3563 forint **közel kétszeresére, 6576 forintra nőtt.**⁴⁶

Azért **választottuk tehát ezt a konkrét helyi támogatást egy országos lakásfenntartási támogatás bevezetése alapjának**, mivel az (1) az elmúlt években a hazai szakirodalomban kidolgozott javaslatokra épül; (2) ezzel összefüggésben a korábbi rendszerénél **magasabb összegű támogatást** és így jelentősebb segítséget nyújt a leginkább rászoruló háztartásoknak; és végül, mert (3) egy ténylegesen működő (és így a hatásaiban is vizsgálható) program, amelyet ráadásul széleskörű politikai konszenzussal sikerült elfogadtatni a kerületben.

Egy országos lakásfenntartási támogatás költsége – és jelentősége

Az általunk javasolt lakásfenntartási támogatás országos bevezetése nem oldana meg minden lakhatási problémát. Inkább egy **óvatos, de mégis kiemelkedően fontos első lépése volna egy átgondolt, tényekre alapozott és igazságos lakáspolitikának.**

Az új lakásfenntartási támogatás:

- az **egész országban, egységes szabályok szerint** támogatná a rászoruló háztartások lakásfenntartását, és ezzel is
- **kifejezésre juttatná, hogy a lakhatási szegénység enyhítése állami feladat;**

⁴⁶ Hegedűs József – Missetics Bálint – Somogyi Eszter – Váradi Balázs: *Közösségi Lakhatási Koncepció Budapest XIV. Kerület Zugló Önkormányzat számára*. Budapest Intézet – Városkutató Kft. 2015. december. A pénzügyi ellátások új zuglói rendszerének további hatásához ld. *Első monitoring jelentés a szociális támogatási rendszerről*. Budapest Intézet, 2015. november 17.

- a lakhatás **fenntartását** és **megtartását** támogatná, nem pedig a tulajdonszerzést, ami a lakás-mobilitás serkentésén keresztül a **foglalkoztatás bővítéséhez** is hozzájárulna;
- a támogatás **normatív** lenne, tehát egyedül a rászorultság mértéke határozná meg a támogatásra való jogosultságot és a támogatás összegét;
- **jelentősen több támogatást adna** a leginkább rászoruló háztartásoknak, mint a korábban működő országos lakásfenntartási támogatás, és így
- **hathatósabb védelmet nyújtana az eladósodással szemben**, a gáz vagy a villany kikapcsolása, valamint **a hajléktalanná válás megelőzése** érdekében; és ráadásul
- **a költségvetésnek nem jelentene elviselhetetlen többletterhet.**

A javaslatunk ráadásul egy nagy lélekszámú önkormányzat által már működtetett ellátásra épül, tehát egy már **kipróbált, bevált támogatási forma országos kiterjesztését** jelentené.

A függelékben részletezett számítások szerint egy a XIV. kerületben már működő ellátással lényegében megegyező lakásfenntartási támogatás országos bevezetésének költsége mintegy **67 milliárd** forint lenne. Ez az összeg tekintetbe veszi, hogy nem minden arra jogosult háztartás venné igénybe a támogatást. Ha tekintetbe vesszük, hogy a központi költségvetés mintegy 18 milliárd forintot költött 2014-ben (az ellátás megszüntetését megelőző évben) lakásfenntartási támogatásra és a támogatással járó fogyasztási adóbevételi többletet, egy országos lakásfenntartási támogatás **mintegy 30-50 milliárd forint** költségvetési többletkiadást jelentene.

Ennyibe kerülne közel hárommillió ember lakhatásának a támogatása. Az elmúlt másfél évtizedben a magyar állam **ennél jóval többet költött olyan lakástámogatásokra, amelyek nagyrészt a magyar társadalom leggazdagabb rétegeinek a lakásvásárlását támogatták.**⁴⁷ Az általunk javasolt országos lakásfenntartási támogatás a 2017-re betervezett összes lakhatási kiadás mindössze negyedét, kb. 26%-át tenné ki.

⁴⁷ Missetics Bálint: JavaslatoK egy egalitáriánus lakáspolitikai reform fő irányaira: Politikai és szakmai vázlat. *Esély*, 2013/1. 39–73. o. Hegedüs József: Lakáspolitikai és lakás piac – a közpolitika korlátai. *Esély* 2006/5, 65-100. o.

4. Összegzés

Össességében tehát úgy látjuk, a kormány a 2017-es költségvetés tervezetével a korábbi éveknél sokkal inkább **eltorzítja a lakhatási kiadások arányait**, és döntő mértékben a jó anyagi helyzetben lévők lakhatására költ, míg a lakhatási szegénységben élőkre egyre kisebb mértékben, vagy bizonyos csoportjaikra egyáltalán nem. Külön forrás bevonása nélkül, a jelenlegi kiadások és a kapcsolódó intézkedések átalakításával, akár **40-60 ezer embert tartós, megfizethető lakhatáshoz** lehetne juttatni szociális bérlakások felújításával, valamint közel **3 millió ember rendszeres lakásfenntartását**, és lakásban maradását lehetne biztosítani a fent bemutatott lakásfenntartási támogatás bevezetésével. Ez is jól mutatja, hogy a magyarországi lakhatási válság enyhítéséhez alapvetően nem a pénz (vagy az átgondolt javaslatok), hanem **a politikai szándék hiányzik**.

Készítették: A Város Mindenkié – Habitat for Humanity Magyarország

Függelék: módszertan és részletes eredmények

*Számítási módszertan*⁴⁸

Ahhoz, hogy egy országos szinten egységes lakhatási támogatási rendszer költségét becsülni tudjuk, a rendelkezésünkre álló legfrissebb, 2011-es háztartási költségvetési felvételből (HKF) indultunk ki.

1. A HKF jövedelmi adatait közelítő módszerrel egységesítettük annak érdekében, hogy minden egyes megfigyelt háztartás esetében a nettó jövedelmekből indulhasson ki a számítás.
2. Mivel a HKF mintája az alsó és a felső jövedelmi csoportokban nem tekinthető reprezentatívnak, ezért a mintát átsúlyoztuk az alábbi arányokban:

Kumulált létszám (%)		Súlyszorzó
Sáv alja	Sáv teteje	
0	1,50	4,445
1,51	2,80	8,675
2,81	10,00	0,258
10,01	20,00	0,510
20,01	40,00	0,416
40,01	63,00	0,728
63,01	73,00	0,961
73,01	81,00	1,079
81,01	97,00	1,235
97,01	100,00	4,006

Az átsúlyozással sikerült elérnünk, hogy az átsúlyozott minta deciliseinek átlagjövedelme a lehető legjobban megközelítse a KSH által közölt értékeket. Mivel az ehhez használt, ún. SILC-minta sokkal kevésbé torzít a nagyon alacsony és a nagyon magas jövedelműek körében, ezért szakértői konszenzus szerint lényegesen megbízhatóbb a jövedelem-eloszlás szempontjából.

⁴⁸ A nélkülözhetetlen módszertani és számítási segítségért köszönet illeti Molnár Györgyöt, az MTA KRTK kutatóját.

Decilis	Átlagjövedelem (Ft / fő / év)	
	SILC 2011	átsúlyozott hkf
1	338 457	337 840
2	564 690	569 551
3	731 845	738 633
4	862 194	860 229
5	994 770	988 712
6	1 121 406	1 123 005
7	1 256 635	1 211 005
8	1 453 443	1 400 131
9	1 771 773	1 817 795
10	2 975 026	2 930 908

3. Ahhoz, hogy 2015-re becsülni tudjuk választott képlet szerinti lakhatási támogatásértékeket, a jövedelmeket indexálnunk kellett 2015-ös szintre. A KSH a SILC-minta alapján 2014-ig közöl decilisenként bontott átlagjövedelmet.

Decilis	Átlagjövedelem (Ft / fő / év)		
	2011	2014	Eltérés (%)
1	338 457	348 823	3,06
2	564 690	627 493	11,12
3	731 845	846 815	15,71
4	862 194	976 699	13,28
5	994 770	1 159 538	16,56
6	1 121 406	1 307 485	16,59
7	1 256 635	1 431 097	13,88
8	1 453 443	1 692 397	16,44
9	1 771 773	2 053 618	15,91
10	2 975 026	3 291 471	10,64
Átlag	1 207 024	1 373 544	13,80

Amint látható, a 2.-10. decilisek átlagjövedelme 2011 és 2014 között 11-17 százalékkal emelkedett, miközben a legszegényebb, 1. decilis átlagjövedelme viszont csak 3 százalékkal. Mivel 2015-re vonatkozóan csak egyetlen aggregált adat állt rendelkezésünkre, ezért a 2011-2014 időszakban megfigyelt eltérések alapján becsültük a decilisenkénti növekményeket.

Decilis	Átlagjövedelem (Ft / fő / év)		
	2014	2015	Eltérés (%)
1	348 823	351 334	0,72
2	627 493	648 141	3,29
3	846 815	887 013	4,75
4	976 699	1 017 582	4,19
5	1 159 538	1 220 094	5,22
6	1 307 485	1 375 196	5,18
7	1 431 097	1 491 166	4,20
8	1 692 397	1 779 327	5,14
9	2 053 618	2 152 573	4,82
10	3 291 471	3 397 163	3,21
Átlag	1 373 544	1 431 959	4,25

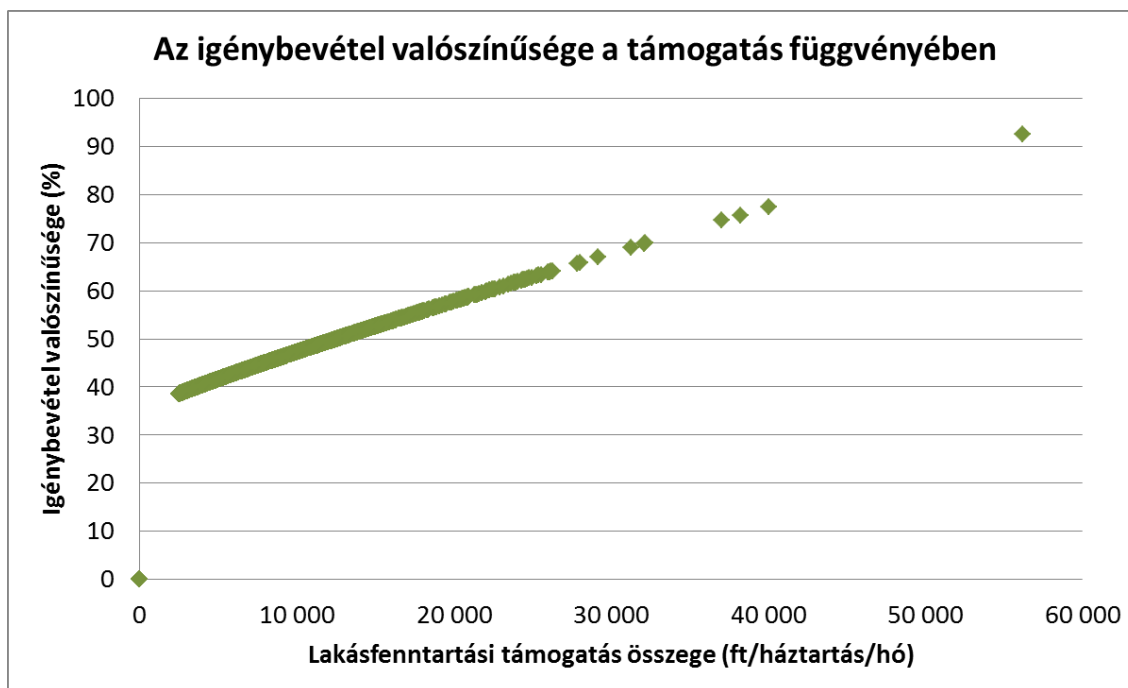
4. Miután a mintában szereplő minden egyes háztartásnak meghatároztuk a korrigált súlyát és a 2015-re indexált jövedelmét, alkalmaztuk a választott lakástámogatási képletet, amely három lépésből áll:
- a. Számítani kellett egy korrigált jövedelmet, amely a különféle jövedelemfajtákat eltérő arányban vette figyelembe. A korrekció két fő eleme a nettó munkajövedelmek 15 százalékának és a konkrét többletköltségeket kompenzáló (pl. fogyasztékosághoz kötődő) transferek 20 százalékának levonása. (Természetesen a kapott lakásfenntartási támogatást teljes egészében levontuk a jövedelemből.) Ezeket a korrekciókat csak a 2011-es mintán tudtuk elvégezni, ezért feltételeztük, hogy a korrigált jövedelmek és a korrigálatlan jövedelmek aránya 2011 és 2015 között nem változott.
 - b. A háztartásban élő felnőttek és gyermekek száma alapján ún. elismert lakásfenntartási költséget kell számítani az alábbi szabály szerint:
 - i. Az első felnőtt súlya 1, a további felnőttek súlya 0,7
 - ii. Az első gyermek súlya 0,7, a további gyermekek súlya 0,5
 - iii. Az elismert lakásterület 15 négyzetméter plusz fogyasztási egységenként 20 négyzetméter
 - iv. Az elismert lakásfenntartási költség az elismert lakásterület és 450 Ft/négyzetméter szorzata (vagyis nem függ a lakott lakás tényleges méretétől, csak a lakók számától).

- c. A lakásra fordítandó összeg a háztartás korrigált jövedelmének egy meghatározott része az alábbi képlet szerint:

$$0,25 + 0,1 * \left(\frac{\text{Egy fogyasztási egységre jutó korrigált havi jövedelem}}{72000} - 1 \right)$$

A támogatás összege az elismert lakásfenntartási költség és a lakásra fordítandó összeg különbsége, ha ez eléri vagy meghaladja a 2500 forintot; és egységesen 2500 forint, ha a képlet szerint a háztartás annál alacsonyabb (de pozitív) támogatásra volna jogosult.

5. A mikroszimuláció alapján adódó súlyozott összeg elvileg közvetlenül nem lenne értelmezhető makroszintű aggregált adatként, mivel a számítások alapjául szolgáló minta jellemzően jelentősen alulbecsli a jövedelmeket. Mivel azonban a mikroszimuláció alapján számított összeg igen jó közelítéssel megegyezett a kincstári önkormányzati beszámolók alapján számított (és a KSH által is közölt) makroszintű adattal, ezért ezzel a torzító tényezővel nem kellett számolnunk.
6. Mivel a különféle transferek esetében jellemző, hogy nem az összes jogosult veszi igénybe a támogatást, tapasztalati alapon becsültünk minden támogatási összegre egy igénybevételi valószínűséget. Feltételezésünk szerint az igénybevételi valószínűség a legkisebb összegeknél 35 százalék. E fölött az igénybevételi valószínűség a támogatási összeg növekvő függvénye:, de még havi 30 ezer forintos összegeknél sem magasabb, mint 70 százalék.

7. A költségvetési hatás becsléséhez még figyelembe kell vennünk egyrészt, hogy a jelenlegi rendszerben is kifizetnek az önkormányzatok közel 20 Mrd forint lakásfenntartási támogatást, tehát a vizsgált megoldás költségvetési hatása csak az e fölötti részből vezetendő le, másrészt hogy az érintett háztartások gyakorlatilag a kifizetett támogatás teljes összegét fogyasztásra költik, amiből a költségvetésnek adóbevétele keletkezik. Konzervatív közelítésként 15 százalékos adótartalommal (18 százalékos áfa-kulccsal) számolunk.

Eredmények

Becsléseink szerint a vizsgált lakásfenntartási támogatási rendszer költségének pontbecslése – az igénybevételi valószínűségeket és a fogyasztási adóbevételi többleteket is figyelembe véve – 42 Mrd forint.

Az éves költségvetési hatás levezetése (Mrd forint)

Teljes jogosultsági összeg	133
Igénybevétellel korrigált összeg	67
2014-ben ténylegesen kifizetett lakástámogatás	18
Többlet a 2014-es támogatási szint felett	50
Fogyasztási adótartalom	7
Becsült költségvetési hatás	42

Tekintettel arra, hogy a kiindulási pontként használt mikroszintű adatbázis több szempontból kétes minőségű, továbbá számos ponton kellett feltételezésekkel élünk, semmiképpen sem mondhatunk szűkebb becslési sávot, mint **30-50 Mrd forint**.

Az intézkedéssel érintett legalsó három jövedelmi decilis mintegy 850 ezer háztartást, közel 3 millió embert foglal magába, amely háztartások 2014-ben 240 milliárd forintot költöttek közüzemi díjakra a KSH adatai szerint.⁴⁹

⁴⁹ KSH 2.2.3.4. Az egy főre jutó éves kiadások részletezése COICOP-csoportosítás, jövedelmi tizedek (decilisek), régiók és a települések típusa szerint (2010–), URL: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zhc014a.html